

Cylchlythyr Cenedlaethau'r Dyfodol Rhagfyr 2022

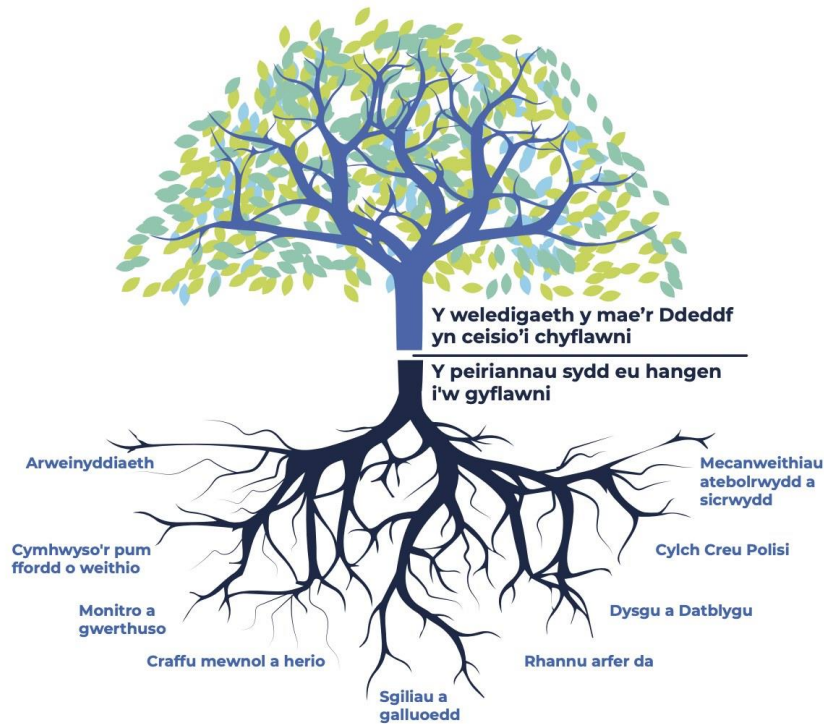
Rhagair

Llywodraeth sy'n addas ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol

Fel Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru, rwyf am sicrhau bod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol sy'n arwain y byd yn cael ei defnyddio i'r eithaf.

Mae hynny'n golygu annog a chefnogi cyrff cyhoeddus i wneud penderfyniadau polisi sy'n gynaliadwy ac yn cael effaith gadarnhaol ar fywydau beunyddiol cenedlaethau'r presennol a'r rhai sydd heb eu geni eto. Ac nid oes ots pa bolisiâu sy'n cael eu creu. Mae sut rydym yn datblygu polisiâu yn bwysig hefyd. Mae'r peirianwaith y tu ôl i'r llenni sy'n rhan o greu polisi yn aml yn cael ei anwybyddu, ond yn hanfodol, i gymhwyso'r nodau llesiant.

Fel un o'r rhaglenni newid diwylliannol mwyaf y mae'r sector cyhoeddus yng Nghymru wedi'i chyflawni erioed, er mwyn cymhwyso'r Ddeddf yn llwyddiannus, rhaid i waith mewnol cyrff cyhoeddus a'u gweithluoedd fod yn hyrwyddo ac yn galluogi'r egwyddor datblygu cynaliadwy.

Felly *sut* alla i sicrhau eu bod yn gwneud hyn?

Eleni, rwyf wedi defnyddio [fy mhwerau Adran 20 i adolygu sut mae Llywodraeth Cymru yn rhoi'r Ddeddf ar waith](#). Yn ymarferol, mae hyn yn golygu fy mod wedi cyfweld ag amrywiaeth o bobl o Lywodraeth Cymru, wedi edrych ar eu dogfennaeth ac wedi adolygu eu prosesau, polisiâu a phenderfyniadau.

Yn unol â'r ffyrdd o weithio, rwyf wedi gweithio ar y cyd â Llywodraeth Cymru ar yr adolygiad hwn. Mae hyn wedi bod yn hynod gadarnhaol gan ein bod wedi gallu mynd i'r afael â rhai o'r materion rydym wedi bod yn dod o hyd iddynt ar unwaith, yn hytrach nag aros tan ddiwedd yr adolygiad.

Felly, beth wnes i ddarganfod? Yn gynharach yr wythnos hon cyhoeddais fy adroddiad terfynol yn tynnu sylw at yr arferion presennol a'r meysydd i'w gwella o ran sut mae Llywodraeth Cymru yn ymgorffori'r Ddeddf yn ei pheirianwaith llywodraethu.

Dyma grynodedb o fy nghanfyddiadau cyffredinol:

1. Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a'r graddau y mae wedi'i gwreiddio yn DNA datblygu a chyflawni polisi cyhoeddus yng Nghymru yn parhau i fod ar flaen y gad yn fyd-eang
2. Mae cyrhaeddiad y Ddeddf, brwdfrydedd ac ymrwymiad i'r hyn y mae'n ceisio'i gyflawni wedi ymestyn y tu hwnt i'r sefydliadau hynny sy'n dod o dan y ddeddfwriaeth
3. Mae ei lwyddiant hyd yma wedi deillio mwy o arweinyddiaeth ac ymrwymiad na phrosesau sydd wedi'u sefydlu
4. Bydd angen arweiniad clir, cyfathrebu parhaus ac adolygu cyson er mwyn i'r Llywodraeth symud yn llwyddiannus i'r cam nesaf o'r gweithredu

Canfyddiadau:

Yn yr adran Fethodoleg isod, rwyf wedi nodi strwythur yr adolygiad hwn o amgylch tair nodwedd allweddol – **Pobl a Diwylliant, Proses ac Arweinyddiaeth y Sector Cyhoeddus**. Dyma'r canfyddiadau allweddol a nodwyd yn ystod yr adolygiad hwn ym mhob un o'r tair nodwedd:

Pobl a Diwylliant 	Proses 	Arweinyddiaeth y Sector Cyhoeddus
<ol style="list-style-type: none">1. Mae yna ymdeimlad o falchder a brwdfrydedd yn y ddeddfwriaeth flaengar hon, ond mae rhywfaint o anghysondeb rhwng lefel y brwdfrydedd ac ymrwymiad a dealltwriaeth fanwl o gymhwysiad.2. Mae lluo o ddeunyddiau dysgu o amgylch y Ddeddf - er bod rhywfaint o ddeunydd yn dda, dylai'r llywodraeth geisio deall yn well beth sy'n gweithio ac adeiladu ar ddulliau arloesol sy'n cael eu mabwysiadu mewn rhai rhannau o'r llywodraeth.3. Ceir ymdrechion ar y cyd i wreiddio meddylfryd hirdymor ar draws y llywodraeth, ond mae'r angen i ymateb i argyfyngau lluosog a chapasiti yn aml yn cael eu hystyried fel rhwystr i weision sifil rhag cymhwyso'r ffordd hon o weithio yn llawn.	<ol style="list-style-type: none">4. Mae'r Ddeddf yn ysgogi newidiadau yn y ffyrdd y mae polisiau'n cael eu datblygu, eu cynllunio a'u gweithredu ond nid yw eto'n cael ei chymhwyso'n gyson mewn ffordd sy'n gwreiddio pob agwedd ar y Ddeddf, nac ar draws y sefydliad cyfan.5. Mae amrywiaeth o fecanweithiau atebolrwydd i roi sicrwydd i Weinidogion ac uwch gydweithwyr bod y Ddeddf yn cael ei gwreiddio a'i rhoi ar waith yn y ffordd y mae'r llywodraeth yn gweithio, ond nid ydynt i gyd yn cael eu defnyddio'n effeithiol.	<ol style="list-style-type: none">6. Mae potensial heb ei gyffwrdd i Lywodraeth Cymru weithio gyda'r sector cyhoeddus yng Nghymru a thu hwnt i gyflawni Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol i ysgogi, hyrwyddo enghreifftiau da, creu adnoddau, a rhannu dysgu.

Wrth symud ymlaen, rwyf wedi argymhell i Lywodraeth Cymru eu bod yn parhau i gymryd camau i wella'n barhaus sut mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn llywio ei gwaith a, thrwy wneud hynny, yn cyhoeddi cynllun, yn nodi'r gwelliannau y byddant yn eu gwneud, sy'n mynd i'r afael â hwy. y canfyddiadau a'r meysydd i'w gwella a amlinellir yn yr Adroddiad Adran 20 hwn.

I gael canfyddiadau llawn yr adroddiad, fy argymhelliad llawn ar gyfer Llywodraeth Cymru a'r crynodeb gweithredol, ewch i'n gwefan [yma](#).

Fel rhan o'r adolygiad, mae fy nhîm hefyd wedi gweithio gyda Llywodraeth Cymru a rhanddeiliaid eraill i ddatblygu Matrics Aeddfedrwydd i helpu pob sefydliad sydd â diddordeb mewn cymhwyso'r nodau llesiant i asesu ble maen nhw ar eu taith tuag at gynaliadwyedd.

Rwy'n gobeithio y bydd cyrff a sefydliadau cyhoeddus eraill y tu mewn a'r tu allan i Gymru yn cael eu hannog i ddatblygu eu hymrwymadau eu hunain i ddatblygu cynaliadwy a gweithio tuag at ddiogelu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion.

Er bod meysydd i'w gwella y mae angen i Lywodraeth Cymru roi sylw iddynt, rwyf wedi fy sicrhau bod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol arloesol Cymru yn cael effaith a dylanwad ledled Cymru a'r byd.

I gael rhagor o wybodaeth ac enghreifftiau ar sut mae'r Ddeddf yn gweithredu heddiw ar gyfer gwell yfory a gwella bywydau yng Nghymru, ewch i [cenedlaethaurdyfodol.cymru/effaith-y-ddeddf](https://www.cenedlaethaurdyfodol.cymru/effaith-y-ddeddf)

GALWAD: Stori o'n dyfodol

Yn gynharach eleni, lansiwyd GALWAD.

Daeth prosiect adrodd straeon a ysbrydolwyd gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol â phobl greadigol o bob rhan o Gymru ynghyd i ofyn: sut y gallem adrodd straeon mwy pwerus i greu cysylltiad emosiynol â'r dyfodol?

Gofynnem i Claire Doherty, Cyd-Gyfarwyddwr GALWAD esbonio sut y daeth y prosiect ynghyd a'r effaith y mae wedi'i chael ers mis Medi.

Beth pe baem yn gallu teimlo'r dyfodol mor bwerus â'r gorffennol?

Dychmygwch os nad gwlad arall lle mae dieithriaid yn byw yn unig oedd ein dyfodol, ond yn cael ei chlywed a'i theimlo yn yr eiliad bresennol fel pe bai'n troi cornel stryd neu'n gwrando ar neges ffôn. A allem deimlo effaith ein gweithredoedd yn y presennol yn fwy awyddus, pe gallem weld, clywed a chyffwrdd â'r dyfodol? A fyddem yn adnabod hadau newid yn gliriach?

Wedi'i ysbrydoli gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, roedd GALWAD yn fath newydd o stori ar gyfer ein hoes ni. Defnyddiodd y prosiect arbenigedd Cymru ym maes darlledu a chyfryngau digidol, theatr a chynaliadwyedd a phrofiad byw cymunedau ym Merthyr Tudful, Abertawe a Blaenau Ffestiniog, a daeth â'r doniau creadigol hynny i ymateb i un o gwestiynau mwyaf brys ein hoes: *sut y gallai rydyn ni'n adrodd straeon mwy pwerus i greu cysylltiad emosiynol â'r dyfodol?*

Roedd y stori ei hun yn ffantastig – hollt mewn amser yn galluogi'r dyfodol i gysylltu â ni am ddim ond saith diwrnod ac yn ganolog iddi, taith merch yn ei harddegau sydd wedi cael cipolwg ar y dyfodol ac sy'n gorfod penderfynu beth i'w ddatgelu. Roedd hwn yn tynnu ar y cyfoethocaf o chwedlau teithio amser Cymraeg o nofel Gymraeg Islwyn Ffowc Elis '*Wythnos yng Nghymru Fydd*' i Ddarlith Eisteddfod Genedlaethol Morgan Parry '*2050: Wythnos yn y Dyfodol*' ac, wrth gwrs, *Doctor Who*.

Lle cymerodd GALWAD gam newydd oedd seilio gweledigaeth o'r dyfodol ym mhrofiad byw y Gymru gyfoes, gan ddod â'r rhuo dyfodol hwnnw i'n presennol trwy dechneg adrodd straeon amser real, wedi'i ddsbarthu ar draws sianeli cymdeithasol a darlledu.

Arweiniwyd adeiladu byd-eang ein byd stori yn 2052 gan ddylunydd cynhyrchiad Minority Report Alex McDowell ac Experimental Studio gyda chymunedau ar draws Cymru a rhwydwaith o bartneriaid cymunedol. Dychmygodd 120 o adeiladwyr y byd eu fersiynau unigryw eu hunain o'r canlyniadau cymdeithasol, economaidd a diwylliannol a allai ddeillio o gynnydd o 1.8 gradd yn nhymeredd y byd, gan gynhyrchu adnodd o syniadau, cymeriadau a chynigion am fywyd yng Nghymru yn 2052. 400 o bobl greadigol Cymreig bryd hynny mynd ati i ddod â'r stori'n fyw drwy ddrama deledu, perfformiadau byw, a ffilmiau byr digidol.

Datblygodd y cynhyrchiad canlyniadol mewn amser real dros ddim ond saith diwrnod o 26 Medi i 2 Hydref 2022, ar draws sianeli cyfryngau cymdeithasol, llwyfannau digidol, S4C Clic a darlledwyd yn fyw ar Sky Arts ar ddydd Sul 2 Hydref. Roedd y dull gwasgaredig hwn o adrodd straeon yn golygu bod dros 2.7m o wylwyr wedi profi cymeriadau a phlot y stori, gan gyrraedd 5.4m o bobl mewn 149 o wledydd.

Fel prosiect a oedd yn archwilio dyfodol mwy teg, cynaliadwy wedi'i effeithio gan fudo torfol a newid yn yr hinsawdd, roeddem yn gwybod bod yn rhaid i'r prosiect ei hun gael ei arwain gan ymrwymiad i gynhwysiant radical ac arfer cynaliadwy yn y broses o wneud. Aeth GALWAD ati i newid sut mae prosiectau o'r maint hwn yn cael eu gwneud a chan bwy, trwy gastio cynhwysol, sgriptio tair-ieithog, fformatau hygyrch, ymgysylltu â'r gymuned, a phrosesu cyd-greu. Mae hwn yn waith heriol, sy'n gofyn am ymddiriedaeth ac empathi ac yn bwysicaf oll, ymrwymiad ar y cyd i weithio'n wahanol ar draws sectorau.

Roedd y diwedd glo a ddarlledwyd yn fyw o Flaenau Ffestiniog yn cynnwys [araith angerddol](#) a ysgrifennwyd gan Owen Sheers ac a draddodwyd gan y prif gymeriad, Efa, a siaradodd â'r foment hon o safbwynt 30 mlynedd:

"The greatest changes weren't in the climate, they were in us.

Ynom ni.

Yn y ffordd y gwelsom bethau, a shift in our perception - about the nature of our values and the value of nature.

How the tale we'd been told of growth and growth and growth with no accounting for the cost - the true cost to us - wasn't growth at all, just death.

We saw, and just in time, that instead of living at the end of everything, we could be living at the beginning of something instead.”

Fe wnaeth cyngor sefydliadau fel y Ganolfan Dechnoleg Amgen ac Allgymorth Hinsawdd a phartneriaid cymunedol fel CellB, Ymddiriedolaeth Hamdden Merthyr ac EYST, ein helpu i sefydlu gweledigaeth o’r dyfodol yn hadau dyfodol mwy cynaliadwy a theg heddiw.

Gallwch archwilio GALWAD, o ffilm y tu ôl i’r llenni, adnoddau ysgolion, pecynnau cymorth a’r dal i fyny llawn o ffilmiau, . Gallwch hefyd ddarganfod erthyglau Ystafell Newyddion y Bobl, darnau a ysgrifennwyd gan newyddiadurwyr dinasyddion gyda’u mewnwelediadau o raglen GALWAD [yma](#).

Cynhyrchwyd GALWAD gan Collective Cymru dan arweiniad National Theatre Wales ac fe’i cyd-gomisiynwyd gyda Cymru Greadigol ac roedd yn rhan o Unboxed: Creativity in the UK. Gyda chyllid gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU.

Diwrnod Cofio’r Holocost

Mae [Cymru sy’n Fwy Cyfartal](#) yn un sydd â chymdeithas sy’n galluogi pobl i gyflawni eu potensial waeth beth fo’u cefndir neu eu hamgylchiadau.

Mae hefyd yn golygu cydnabod bod gennym ni i gyd ran i’w chwarae i wrthsefyll casineb, herio rhagfarn a siarad yn erbyn erledigaeth ar sail hunaniaeth.

Dyna pam y flwyddyn nesaf rydym yn rhannu rhai o adnoddau **Ymddiriedolaeth Diwrnod Cofio’r Holocost (HMDT)** yn y gobaith y byddwch yn ymuno â ni i nodi **Diwrnod Cofio’r Holocost (HMD)** ar 27 Ionawr 2023.

Cynhelir HMD ar 27 Ionawr yn flynyddol ac mae’n ddiwrnod i bawb gofio’r miliynau o bobl a lofruddiwyd yn yr Holocost, o dan Erledigaeth y Natsïaid, ac yn yr hil-laddiadau a ddilynodd yn Cambodia, Rwanda, Bosnia, a Darfur.

[Thema](#) eleni yw **Pobl Gyffredin**. Mae’n tynnu sylw at y bobl gyffredin sy’n gadael i hil-laddiad ddigwydd, y bobl gyffredin a gyflawnodd hil-laddiad, a’r bobl gyffredin a gafodd eu herlid.

Rydyn ni i gyd yn bobl gyffredin heddiw a all fod yn hynod yn ein gweithredoedd. Pobl gyffredin yw'r rhai sy'n gyrru HMD, sy'n arwain ar goffáu cymunedol, sy'n cefnogi ac yn annog pawb o'u cwmpas i gymryd rhan mewn prosiectau coffa ac addysg.

Dangoswch eich cefnogaeth i HMD ym mis Ionawr trwy nodi'r diwrnod. Gallai hyn fod mor syml ag ysgrifennu post ar y cyfryngau cymdeithasol a rhannu adnoddau i godi ymwybyddiaeth – dyma rai adnoddau rhad ac am ddim y gallwch eu defnyddio:

- [Graffeg cyfryngau cymdeithasol](#)
- Casgliad o [ffilmiau](#) byrion a [straeon bywyd](#)
- [Templed blog](#) a [themplid llythyr](#)
- [Adnoddau ar gyfer digwyddiad](#) gan gynnwys posterï am ddim, llyfrynnau a mwy

Mae'r HMDT hefyd yn annog sefydliadau i oleuo eu hadeilad mewn porffor o 4pm ar 27 Ionawr.

Os penderfynwch ddangos eich cefnogaeth a nodi'r diwrnod, rhowch wybod i Ymddiriedolaeth Diwrnod Cofio'r Holocaust ar eu gwefan yma er mwyn i'ch ymdrechion gael eu cofnodi.

#DiwrnodCofarHolocost
27 Ionawr

Nadolig Llawen!

Hoffwn achub ar y cyfle hwn i ddymuno Nadolig a Blwyddyn Newydd hapus, iach a heddychlon i chi i gyd.

Diolch i'r holl bobl a sefydliadau anhygoel yr ydym wedi gweithio gyda nhw eleni a thros saith mlynedd diwethaf fy nhymor.

Rwy'n edrych ymlaen yn fawr at daflu goleuni ar rai o'r bobl a'r sefydliadau hyn, cyn i mi adael ddiwedd mis Ionawr, felly cadwch draw i glywed amdany'n nhw!

Cysylltwch â ni

Am ddal i fyny ar rifynnau blaenorol y cylchlythyr? Dewch o hyd iddynt ar ein gwefan [yma](#).

I gael rhagor o wybodaeth, cysylltwch â ni trwy:

cenedlaethaurdyfodol.cymru / cenedlaethaurdyfodol2020.cymru

cysylltwchani@cenedlaethaurdyfodol.cymru

@futuregencymru

Comisiynydd
**Cenedlaethau'r
Dyfodol**
Cymru

**Future
Generations**
Commissioner
for Wales